

REPORTATGE

L'Odissea d'un Jove Catala

"Tres ex combatientes españoles, republicanos, Antonio Rodríguez González, Agustín Pérez Pauzó y Juan Jofre Cairó, ante la imposibilidad de desembarcar en el puerto de Tampico, por carecer de documentación, y con el miedo de ser devueltos a España, en el mismo barco en que viajaban como **polizones**, el "Lia", de nacionalidad sueca, intentaron evadirse, arrojándose al Pánuco, muriendo ahogado uno de ellos, Juan Jofre... El cadáver no ha sido encontrado."

(De les "Últimas Noticias")

En Joan Jofre i Cairó és un xicot de Badalona. Té vint-i-nou anys i milita a la C. N. T.; fins ara ha actuat com a element de la Resistència, a Catalunya. Es dedicava a repartir entre els obrers els famosos segells de dos rals "Pro-Presos", i també treballava en actes de sabotatge i distribució de propaganda.

L'any 47 va ser detingut, a Darnius, junt amb un altre company —en Pere Ribot i Mas, de Santa Coloma de Farners, un estudiant d'Estat Calalà—, quan es disposaven a passar la frontera, clandestinament, en una missió especial. Els dugueren a Girona, on passaren uns dies tancats al convent de Santa Clara, de Salt (un gran i vell convent de monges de clausura, utilitzat avui per les autoritats franquistes com a presó provincial), i d'ací a Barcelona, ingressant als calabossos de la Jefatura de la Via Laietana, cel·la número 6.

Uns anys després, al 53, va intentar de nou passar la frontera, i aquesta vegada ho aconseguí, gràcies a la complicitat d'un agent de policia. Un cop en territori francès, indocumentat i acorralat contínuament per la policia, la qual li fa la vida impossible —en aqueixos darrers anys, a França, s'ha fet molt difícil, per tot estranger, especialment pels evadits del paradís franquista, obtenir documentació i treball—, es veu obligat anar-se'n, sense un cèntim i només vivint d'alguna mossada que li dona una que altra casa de pagès, a Bèlgica. Ací gràcies a les gestions del Partit Socialista Belga, se li va facilitar el Carnet de Refugiat Polític Internacional, que li va lliurar la Delegació de la O. N. U. en aquell país. Després d'haver obtingut aquest document, les autoritats belgues li van concedir el Certificat d'Inscription au Registre des Etrangers (Etrangers Vreemdeling).

Va treballar en unes mines, on també s'hi guanyaven el seu pa de cada dia diversos espanyols, exiliats. Es va fer amic amb dos companys de treball: l'un asturià i l'altre basc. Un dia van parlar d'anar-se'n tots tres a Amèrica, a Mèxic, millor dit, ficats en una vaixell, com a **polizones**. Entusiasmats amb aquesta idea un dissabte, a la tarda, van anar al moll a donar un cop d'ull als vaixells allí anclats, en visita d'exploració. El vespre, al cafè, llegint el periòdic "Lloyd", portantveu de la marina, s'informaren que el "Lia", de matrícula sueca —el qual ja havien vist i que, per cert, els havia ullprès—, el dia 19 de març partiria d'Ambers rumb a Veracruz.

Aquella nit doncs, els xicots no dormiren; a la matinada, sense una cigarreta als llavis ni un farcellet de roba a la mà, arribaren al port. Lentament, fent el dissimulat, van anar apropant-se al barco. Veient que, a coberta, no es ballugava cap ombra, no s'entretingueren. Van fer escaneta i, el primer que va arribar a dalt, va

ajudar a pujar els altres dos. S'amagaren en un bot de popa.

El "Lia" va partir.

Tres dies després, a la nit, en intentar sortir del seu amagatall, assetjats per la gana i la sed, van ser descoberts per la guàrdia... Foren presentats al capità. Aquest, indignat, furios, se'ls apropià la documentació, ho i ordenant que els tanquessin al castellet de proa. L'endemà, a les cinc de la tarda, foren alliberats.

Des d'aquell moment es van dedicar a ajudar a la tripulació en les feines domèstiques del barco.

* * *

Tres dies abans d'arribar a Nova York, el capità els va parlar. Els va dir que es veia obligat a prendre una sèrie de mesures de precaució, a l'objecte de salvar la seva responsabilitat.

—Tan bon punt el pràctic de Nova York pugi a bord, sereu tancats en un departament, que, a tal efecte, ja s'està preparant... Us suplico, doncs, que no feu la imprudència d'evadir-vos.—

Li contestaren que estigués tranquil, ja que no pensaven pas escapar-se.

—Els Estats Units no ens interessa; nosaltres, el que volem, és arribar a Mèxic...—

L'home els ho va agrair. Després, extenent-se en detalls, els contà que, si desapareixessin del barco, això a ell li costaria trenta mil dòlars, car ja havia telegrafiat a les autoritats d'emigració dels Estats Units, com era de reglament, l'existència al vaixell de tres **polizones** espanyols.

Amb tot i això, però, ells prengueren també les seves precaucions, apropiant-se d'una clau anglesa, d'un martell, una escarpa, un torniquet i un citrell d'oli, a fi de preparar la seva fugida, en cas de què trobessin dificultats en el moment de desembarcar, a Veracruz.

En arribar al port de la capital dels Estats Units, varen ser visitats i vacunats pel Servei de Sanitat. Seguidament se'ls va interrogar.

El que els prenia la declaració era un agent ianqui, el qual parlava molt correctament l'espanyol.

—¿Quién es el Jefe, de ustedes?— els va preguntar.

Li respongueren que no hi havia tal Jefe. Que eren tres amics que, trobant-se, a Bèlgica, ballant-la molt dura, s'havien aventurat a anar Amèrica com a **polizones** en un barco, i això era tot.

—El comunista, pues... ¿quién es?—

Li feren la mateixa resposta, que allí no hi havia cap